

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА**

ГОЛУБОВСЬКИЙ ГРИГОРІЙ ПАВЛОВИЧ

УДК 322.871:339.03

**ЕКОНОМІКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ
НАДАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ТА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПОСЛУГ**

08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2013

Дисертацією є рукопис:

Роботу виконано в Харківському національному університеті міського господарства імені О.М. Бекетова.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Крушевський Аркадій Володимирович,
ректор, зав. кафедри фінансів
Економіко-технологічного університету (м. Київ).

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Тищенко Олександр Миколайович,
завідувач відділом проблем регіональної економіки
Науково-дослідного центру індустріальних проблем
розвитку НАН України (м. Харків);

кандидат економічних наук, доцент
Юр'єва Світлана Юріївна,
доцент кафедри економіки будівництва
Харківського національного університету міського
господарства імені О.М. Бекетова Міністерства освіти і
науки України.

Захист дисертації відбудеться „21” червня 2013 р. о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.64.089.01 Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова за адресою: 61002, м. Харків, вул. Революції, 12.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова за адресою: 61002, м. Харків, вул. Революції, 12.

Автореферат розіслано „20” травня 2013 р.

Т.в.о. вченого секретаря
спеціалізованої вченої ради

д.е.н., проф. Г.В. Назарова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Функціонування і розвиток міст та населених пунктів в ринкових умовах потребує впровадження нових методів здійснення комунальних та індивідуальних послуг. Для вирішення цієї проблеми потрібно проаналізувати наявний досвід вітчизняного планування і управління, а також методи, які застосовуються за кордоном. Адже ринкові відносини вносять нові партнерські, а не директивні, механізми у відношеннях між органами управління і суб'єктами господарювання, зокрема, з населенням. Потрібно переходити до сучасних засобів регулювання розвитку міст і системного сервісу. Якщо раніше був реальним принцип „виробництво заради виробництва”, то на сучасному етапі здебільшого мають місце гуманітарні принципи, за якими головне – це використання міста як сфери життєдіяльності людини. Тобто, визначаючи цей принцип, потрібно істотно змінити постановку задач для органів місцевого самоврядування: забезпечення соціальних стандартів якості життя населення, екологічних нормативів, зменшення впливу наслідків падіння виробництва і скорочення зайнятості, створення і підтримка нових видів діяльності у сферах комунального та індивідуального обслуговування населення, розвитку і підтримки культурних засад тощо. Набуває великого значення створення методів врахування конкуренції між містами країни і використання її для розвитку регіонів.

Ці обставини зумовлюють необхідність проведення наукових досліджень у сфері забезпечення населення якісними послугами. Проблемам розвитку економіки, соціальної сфери та відтворення умов функціонування міст присвячено багато робіт українських вчених: А. Ачкасова, В. Беседіна, П. Бубенка, А. Голікова, В. Гейця, Г. Ковалевського, А. Крушевського, Т. Момот, Г. Онищука, В. Онищенко, І. Писаревського, А. Пересади, В. Решетило, В. Сергієнка, О. Тищенко, В. Торкатюка, Р. Тяна, Л. Шутенка.

У працях зарубіжних вчених поставлені питання розглядаються в умовах усталених ринкових відносин, і це обмежує їх використання в українській економіці, яка ще не має реально працюючої ринкової системи.

Враховуючи викладені обставини, зумовлено актуальність вибору теми дослідження: моделювання економічних показників надання комунальних та індивідуальних послуг.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота здійснювалась у відповідності до тематики науково-дослідних робіт Харківської національної академії комунального господарства „Сучасна технологія управління міським і регіональним розвитком” (№ держреєстрації 0107U00251 2006 р.), „Інноваційний зміст сталого розвитку регіонів України” (№ держреєстрації 0105U000770 від 25.12.06). Автором

обґрунтовано вплив факторів на показники комунальних та індивідуальних послуг, отриманих на основі створених економетричних моделей.

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є розробка системи визначення коефіцієнтів впливу факторів на показники величин обсягів комунальних та індивідуальних послуг, а також системи прогнозування обсягів комунальних та індивідуальних послуг на основі застосування економетричних методів.

Згідно з визначеною метою поставлені для розв'язання такі **задачі**:

- визначити залежності показників обсягів реалізованих комунальних та індивідуальних послуг (реалізованих і для населення) від факторів, які на них впливають, розробити систему визначення величини впливу кожного фактора на кожний показник обсягів надання комунальних та індивідуальних послуг;
- визначити залежність показника обсягу виробництва послуг у сфері комунального та індивідуального господарства, а також розрахувати коефіцієнти впливу факторів на показник та прогноз величини показника; визначити залежності трендів для питомої ваги витрат на види робіт комунальних підприємств в регіонах Київської області та обчислити короткостроковий прогноз для них;
- визначити залежності показників економічної ефективності надання комунальних та індивідуальних послуг, а також розрахувати коефіцієнти впливу кожного фактору на кожний показник;
- визначити характеристики та середовище формування комунальних та індивідуальних послуг в містах Київської області, як регіонах та провести відповідні розрахунки, обчислити короткострокові прогнози для показників.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні питання прогнозування та залежностей показників надання комунальних та індивідуальних послуг від факторів, від яких вони залежать.

Об'єктом дослідження є процеси надання комунальних та індивідуальних послуг.

Теоретичною і методологічною основою дослідження є положення сучасної економічної теорії, методологія економетричного моделювання, аналіз динамічних рядів даних, системний підхід, дослідження операцій, наукові праці українських та зарубіжних учених та фахівців з питань методології прогнозування економічних показників у галузевому та регіональному аспектах.

Інформаційною базою дослідження стали статистичні дані Державного Комітету Статистики України, українські та зарубіжні аналітичні матеріали, а також результати власних розрахунків.

Методологічною основою досліджень є економічна теорія та наукові праці вчених економістів. Застосовані методи порівняльного економіко-статистичного аналізу (при аналізі динаміки показників величин обсягів комунальних та індивідуальних послуг, діяльності сфери культури і спорту), прогнозування економічних показників (для визначення значень факторів), регіонального прогнозування величин послуг, синтезу результатів.

Наукова новизна отриманих результатів. У процесі проведення досліджень отримано наступні результати, які складають наукову новизну.

Розроблена система визначення і прогнозування впливу основних факторів на показники обсягів реалізованих та вироблених послуг за видом економічної діяльності надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту. Отримані прогнози значень визначених показників, розроблена система визначення характеристик обсягів надання комунальних та індивідуальних послуг для основних міст Київської області як регіонів.

Удосконалено:

— спосіб прогнозування питомої ваги витрат на види робіт комунальних підприємств, включаючи витрати з бюджету на благоустрій в регіональному аспекті для таких міст Київської області: Бровари, Бориспіль, Біла Церква, Славутич. На основі створених економетричних моделей розраховані прогнози питомої ваги витрат на роботи по вказаних містах Київської області;

— підходи до прогнозування і визначення впливу факторів на показники фінансового результату від звичайної діяльності, рентабельності операційної діяльності, суми збитків, кількості збиткових підприємств (у відсотках до кількості всіх підприємств), частки реалізованих послуг за видом економічної діяльності надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту;

— дістало подальшого розвитку розробка системи прогнозування і визначення впливу факторів на показники частки продукції малих підприємств комунальних та індивідуальних послуг у загальному обсязі реалізованої продукції та обсягу реалізованої продукції малих підприємств від факторів: середня кількість найманих працівників малих підприємств, кількість малих підприємств, частка середньорічної кількості найманих працівників малих підприємств в загальній кількості за видом економічної діяльності надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту.

Практичне значення наукових результатів полягає у розробці теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо прогнозування і використання методів розрахунку коефіцієнтів впливу факторів на показники обсягів і економічної ефективності комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту в галузевому і територіальному розрізах.

Отримані результати знайшли своє відображення в органах виконавчої влади як характеристики регуляторних важелів по зменшенню інфляції, а також у дослідженні наукових установ.

Апробація результатів дисертації. Основні результати роботи були оприлюднені і отримали позитивне схвалення на науково-практичних конференціях: Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічні напрямки підвищення економічної ефективності реалізації інвестиційних будівельних проектів в умовах трансформації економіки України до ринкових відносин», Харків, ХНАМГ, 2008 р., доповідь на тему «Динаміка змін тенденцій технологічної структури капітальних інвестицій»; 1-й Міжнародний економічний форум «Глобальні виклики і національні перспективи», 17 липня 2009 р., м. Умань, УДПУ ім. П. Тичини, доповідь на тему «Надання послуг населенню»; Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми інноваційного розвитку економіки регіонів», 9 липня 2010 р. м. Умань УДПУ ім. П. Тичини, доповідь на тему: «Розвиток Броварського району в світі інноваційної політики Київського регіону»; 4-й Науково-практичній конференції ЕТУ «Управління в умовах трансформації економіки», Бровари, 2010 р., доповідь на тему «Інновації в комунальних та індивідуальних послугах».

Публікації за результатами дослідження. Основні положення дослідження викладено у 5-ти одноосібних публікаціях у фахових журналах (всього 2,2 д. а).

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, літератури (197 джерел). Основний зміст дисертації викладено на 163 сторінках, робота містить 39 таблиць, 1 рисунок і схем.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульована мета і задачі дослідження, предмет і об'єкт дослідження, теоретичні і методологічні основи роботи, наведена інформаційна база, наукова новизна отриманих результатів, практичне значення наукових результатів, апробація і публікації, структура і обсяг дисертації.

У **першому розділі «Теоретичні основи аналізу економічних показників комунальних та індивідуальних послуг»** узагальнено теоретичні основи аналізу показників надання послуг, особливості системи структури факторів, методи оцінки показників послуг в комунальній, індивідуальних сферах та діяльності культури і спорту.

Перехід української економіки на ринкові умови вимагає перебудови сфери послуг, яка має велике значення для досягнення соціально-економічного

розвитку у всіх ланках економіки. Особливе значення у структурі ефективності послуг має сфера комунальних та індивідуальних послуг. Отже, потрібно проводити наукові обґрунтування рішень, які приймають органи влади.

Оскільки на показники діяльності у сфері наук мають великий вплив фактори, то потрібно розробити методи визначення впливу цих факторів на показники, методи розрахунку впливу факторів на обсяг виробництва послуг у сфері комунального та індивідуального господарства на основі економетричного моделювання, методи визначення впливу основних факторів на економічну ефективність надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності культури і спорту на основі економіко-математичних методів, методу впливу факторів на частку надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту на основі науково обґрунтованих підходів, методи впливу факторів на показники комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту регіонів України на основі економетричних методів, метод прогнозування обсягів послуг на основі економетричних моделей.

У другому розділі **«Методологічні основи формування комунальної та індивідуальної сфери обслуговування»** викладено регіональний підхід до аналізу, методи визначення попиту на комунальні послуги шляхом інвентаризації та оцінки нерухомості міського господарства, економіко-математичне моделювання при дослідженні цих процесів.

В регіонах України відбуваються процеси у відповідності до загальної політики держави щодо розвитку економіки та її ланок.

Пріоритетами розвитку України як незалежної держави є розвиток економіки, гуманітарної сфери, підвищення рівня життя населення і формування сучасної конкурентоспроможної нації. Для цього потрібно значно розвинути виробництво, надання послуг, удосконалити управління, формування нової якості життя громадян України. В Україні на сучасному етапі розвитку значно зменшується кількість населення, втрачається багато громадян у найпродуктивнішому віці, значно зростає диференціація доходів населення, знижується якість послуг через використання застарілого обладнання, культурний простір продовжує продукувати в громадян України істотні розбіжності в світоглядних, ціннісних орієнтаціях, поглядах на минуле і майбутнє країни, відбувся занепад важливих масових культурних практик, культура і спорт переживає не найкращі часи.

У відповідності до політики держави розроблена і виконується програма соціально-економічного та культурного розвитку м. Бровари Київської області. Вона складається із пріоритетних завдань у соціальній та гуманітарній сфері, наявного сектору економіки.

У соціальній сфері пріоритетами є розвиток демографічного сектору, підтримка сімей та молоді. Кількість мешканців в м. Бровари та районі наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Кількість населення в Броварському регіоні в тис. осіб

Рік	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Місто	89,7	96,2	86,7	87,8	88,7	89,7	90,6	91,3	93,0	94,4	95,5	96,1
Район	71,9	77,7	76,1	74,9	73,6	72,3	71,2	70,4	69,9	68,9	68,1	68,0

Аналіз табл. 1 показує, що кількість населення в м. Бровари постійно зростає, за 1989 – 2011 рр. збільшилась на 12,3%, а кількість населення в районі зменшувалась. Основні показники економічного і соціального розвитку наведені у табл. 2.

Таблиця 2

Основні показники економічного і соціального розвитку
м. Бровари за 2006 – 2011 рр.

Показники	Одиниця виміру	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік
1	2	3	4	5	7	8	9
Темп росту обсягу промислового виробництва (у порівняних цінах)	%	103,2	115,6	108,5	70,5	121,7	115,2
Обсяг реалізованої продукції підприємств (у відпускних цінах):							
— всього	<i>тис. грн.</i>	473523,4	540467,8	7476653,8	610085,3	720000,0	830000,0
— у розрахунку на одну особу	<i>грн.</i>	5909,3	6333,4	8030,6			
Обсяг прямих іноземних інвестицій (наростаючим підсумком):							
— всього	<i>тис. дол.</i>	58116,1	79340,0	115000,0	153917,4	155000,0	156000,0
— у розрахунку на одну особу	<i>дол. США</i>	639,3	868,6	1235,2	1626,4	1626,4	1640,4
Обсяг прямих іноземних інвестицій (по відповідному року)	<i>тис. дол. США</i>	16259,64	21223,9	35660,0	37426,8	1082,6	1031,5
Обсяг інвестицій в основний капітал за рахунок усіх джерел фінансування:							
— у фактичних цінах							
— у розрахунку на одну особу	<i>млн. грн.</i>	454,7	818,8	500,0	652,8	479,0	521,0
	<i>грн.</i>	5001,9	8964,2	5370,6	6921,9	5024,7	5040,0
Роздрібний товарооборот торгових організацій і підприємств усіх форм власності (у діючих цінах відповідних років):							
— всього	<i>тис. грн.</i>	239895,6	400087,1	461700,0	492319,1	525870,7	556860,0
— на одну особу населення	<i>грн.</i>	2639,1	4380,1	4959,2	5219,9	5516,3	5715,0

1	2	3	4	5	7	8	9
Обсяг реалізованих послуг населенню:							
— всього							
— у розрахунку на одну особу	<i>млн. грн.</i>	55,6	70,1	97,6	97,8	120,0	131,0
	<i>грн.</i>	607,7	884,7	1048,3	1037,7	1258,8	1298,0
Обсяг експорту товарів	<i>тис. дол. США</i>	16091,48	26828,1	29000,0	26743,7	27000,0	28000,0

Житлово-комунальне господарство.

Розвиток житлово-комунального господарства м. Бровари здійснюється відповідно до завдань, визначених програмою соціально-економічного та культурного розвитку м. Бровари та міською програмою утримання та розвитку об'єктів житлово-комунального господарства.

Основною проблемою підприємств житлово-комунального господарства міста залишається заборгованість за надані послуги. Середній відсоток сплати населення за утримання будівників та прибуткових територій за рік становить 99%. Тому значна робота проводиться із населенням по зменшенню заборгованості оплати житлово-комунальних послуг як з основним боржником.

На основі інвентаризаційних даних можна врахувати ступінь зносу основних засобів і оцінити потребу в додаткових витратах на розвиток комунального господарства.

За допомогою отриманих даних інвентаризації також можна визначити плани робіт по комунальним послугам міського господарства.

При дослідженні процесів визначення обсягів послуг потрібно застосовувати наукові методи. Одним із таких методів може бути використання економіко-математичного моделювання.

У сфері послуг на процеси створення обсягів комунальних та індивідуальних послуг впливає дуже багато факторів, врахувати які в повному обсязі неможливо і, тому, виділяють основні фактори, а інші враховують в середньому. Економіко-математичну модель у вигляді математичної задачі можна досліджувати математичними методами і за допомогою комп'ютерної техніки.

За статистичними даними часто не можна визначити закон розподілу показника Y , а тому не можна знайти рівняння регресії. У цьому випадку припустимий вираз функції для Y знаходять так, щоб дисперсія була мінімальною.

Специфікація економетричної моделі включає вибір виду рівняння регресії та закони розподілу випадкової величини.

Для класичної лінійної економетричної моделі

$$y = a_0 + \sum_{i=1}^n a_i x_i + \varepsilon, \quad (1)$$

де a_0, a_1, \dots, a_n є параметрами моделі;

ε – нормально розподілена випадкова величина (похибка) з математичним сподіванням, яка дорівнює нулю, і сталою дисперсією, а фактори x_1, x_2, \dots, x_n не є контрольованими. Невідомі параметри a_0, a_1, \dots, a_n можуть бути знайдені за методом найменших квадратів.

Теоретичне значення показника визначається як $y = a_0 + \sum_{i=1}^n a_i x_i$.

Для визначення придатності моделі використовуються критерії:

1. Коефіцієнт множинної детермінації

$R^2 = 1 - Z/D$, де Z – функція; D – дисперсія.

$D = \sum_{i=1}^m (y_i - y_c)^2$, де y_c – середнє значення величини y_i .

Коефіцієнт R^2 знаходиться в межах $0 \leq R^2 \leq 1$. Чим ближче R^2 до 1.

Велике значення для визначення економічної сутності отриманої залежності мають коефіцієнти еластичності, які розраховуються за формулою:

$$E = \frac{x}{y} \cdot \frac{\partial y}{\partial x}. \quad (2)$$

Коефіцієнти еластичності показника y по фактору x визначає наскільки відсотків зміниться показник y , якщо фактор x зміниться на 1%.

Проведено визначення економетричних залежностей та прогнози показників питомої ваги витрат на комунальні послуги підприємств житлово-експлуатаційних контор, міського бюджету та прогнози їх значень по містах Бровари, Бориспіль, Біла Церква, Славутич як регіонів Київської області.

Результати наведені в табл. 3.

Таблиця 3

Прогнози для показників (у відсотках)

Показники	Позначення	Бровари	Бориспіль	Біла Церква	Славутич
Утримання житлового фонду	y_1	71,1	73,5	74,6	63,4
Виведення та утилізація твердих побутових відходів	y_2	12,3	7,0	4,5	9,0
Ремонт та обладнання майданчиків	y_3	0,4	0,8	0,1	
Підготовка житлового фонду до роботи в осінньо-зимовий період	y_4	3,7	12,2	10,7	
Обслуговування ліфтів	y_5	6,8	4,3	5,1	3,4
Поточний ремонт житлового фонду	y_6	5,7	2,2	5,0	24,2
Капітальний ремонт житлового фонду	y_7		5,2	2,6	3,7
Ремонт доріг	y_8	47,4	48,5	53,7	35,1
Утримання парків і скверів	y_9	11,6	13,9	18,5	19,0

Показники	Позначення	Бровари	Бориспіль	Біла Церква	Славутич
Вуличне освітлення	y_{10}	41,0	9,5	9,1	10,0
Заходи по реконструкції та енергозбереженню	y_{11}		22,9	16,1	32,2

У табл. 3 відсотки рахуються окремо для $y_1 - y_6$ та для $y_7 - y_{11}$.

У третьому розділі «Економетричне дослідження процесів ефективності надання комунальних та індивідуальних послуг» досліджені процеси прогнозування обсягів послуг, вплив факторів на обсяг та ефективність вироблення послуг комунального та індивідуального господарств, діяльності культури і спорту, а також малі підприємства в досліджуваній сфері.

На рис. 1. наведено процес реалізації розробленої стратегії, тобто послідовність дій організації по впровадженню отриманих рекомендацій.

Для створення засад по розробці управлінських рішень зорганізується група фахівців, які аналізують отримані значення впливу факторів на показники і дають рекомендації по визначенню їх величини з метою досягнення поставленої мети.

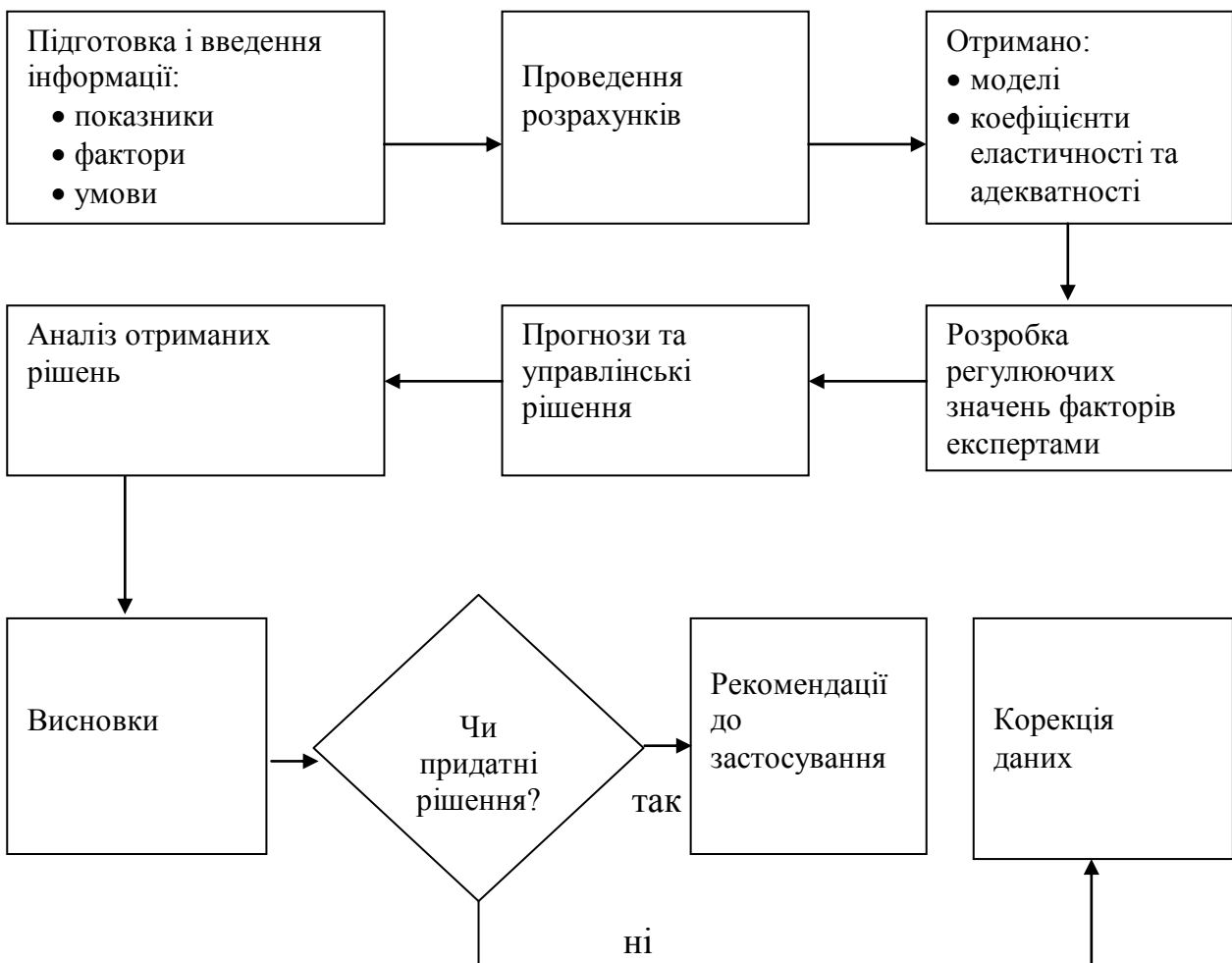

Рис. 1. Розробка управлінських рішень

Системний аналіз разом з економетричними методами дає змогу оцінити тенденції розвитку процесу на перспективу. Прогнозні значення за цим підходом враховують ретроспективу розвитку процесу і можуть мати дослідницький, програмний і організаційний напрямки.

Дослідницькі прогнози визначають нові досягнення в науці і техніці. Програмні формують програми можливих дій для досягнення поставлених цілей. Організаційний пов'язує всю систему прогнозів з плановими і дає рекомендації щодо шляхів досягнення цілі. Досліджується два показника за видами економічної діяльності: надання комунальних індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури та спорту.

Для визначення функціональної залежності показника від факторів застосовується метод найменших квадратів на базі ретроспективи за 2000 – 2011 р. р. З цією метою в табл. 4 наведені відповідні дані:

Z_t – фактичні дані по обсягу реалізованих послуг в t -му році (млрд. грн.);

U_t – фактичні дані по обсягу послуг населенню в t -му році (млрд. грн.);

x_1 – інвестиції в основний капітал у факт. цінах в млн. грн.;

x_2 – середньорічна кількість найманих працівників малих підприємств в тис.;

x_3 – обсяг реалізованої продукції малих підприємств в млрд. грн.;

x_4 – середньорічна кількість найманих працівників в тис.;

x_5 – середньомісячна заробітна плата в грн.

Таблиця 4

Показники та фактори за видом економічної діяльності: надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту

Позначення	Роки										
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2008	2009	2010	2011
x_1	0,642	0,686	0,763	1,230	1,954	1,826	2,854	5,42	4,808	5,315	10,51
x_2	80,1	90,3	98,3	105,2	101,7	95,9	85,1	75	71	65	58
x_3	0,487	0,694	0,849	1,121	1,417	1,683	1,861	3,67	3,1	2,7	2,3
x_4	398	390	379	370	371	377	381	380	372	369	363
x_5	180	182	219	277	383	628	903	1511	1783	2065	2380
Z	0,910	1,370	1,881	2,558	3,537	5,056	7,176	11,42	10833	13037	16000
U	0,481	0,632	0,947	1,362	1,771	2,243	3,106	3,62	4150	4388	5518

Для розрахунків за методом найменших квадратів обрана лінійна функціональна залежність. За оцінки придатності функції прийняті величини R^2 – коефіцієнт множинної детермінації та H – відносні стандартна похибка у відсотках, E_i – коефіцієнти еластичності показника по фактору i ($i = 1, 2, 3, 4, 5$).

Розрахунки для показників дали такі результати:

$$Z = 2,96 - 0,2x_1 - 0,0034x_2 + 2,52x_3 + 0,0094x_4 + 0,003x_5,$$

$$R^2 = 0,99; H = 0,3\%; E_1 = -0,1; E_2 = -0,04; E_3 = 0,6; E_4 = 0,5; E_5 = 0,4.$$

$$U = 8,55 + 0,216x_1 - 0,0031x_2 - 0,0028x_3 - 0,021x_4 + 0,0025x_5,$$

$$R^2 = 0,9; H = 0,1\%; E_1 = 0,2; E_2 = -0,09; E_3 = 0; E_4 = -2,6; E_5 = 0,8.$$

Отримаємо ще такі залежності:

$$Z_1 = -3,06 + 0,008x_2 + 1,67x_3 + 0,0066x_4 + 0,0043x_5,$$

$$R^2 = 0,99; H = 1\%; E_2 = 0,22; E_3 = 1; E_4 = 0,85; E_5 = 1,3.$$

$$U_1 = -1,73 + 0,003x_2 + 1,22x_3 + 0,0045x_4 + 0,0006x_5,$$

$$R^2 = 0,99; H = 1,2\%; E_2 = 0,08; E_3 = 0,7; E_4 = 0,6; E_5 = 0,2.$$

Таблиця 5

Прогнози значень показника обсягу реалізованих послуг Z та Z_1 і послуг населенню U та U_1

Фактори					Показник			
x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	Z	Z_1	U	U_1
4	70	4	400	2000	22	15,6	10,2	6,4

Залежність показника y обсягу вироблених послуг від факторів визначалась за методом найменших квадратів за допомогою лінійної функції.

Результати розрахунків такі:

$$y = -17,5 + 0,66x_1 + 0,067x_2 - 0,6x_3 + 0,03x_4 + 0,007x_5.$$

Коефіцієнт множинної детермінації дорівнює $0,99$, що вказує на високу залежність показника від факторів.

Відносна стандартна похибка дорівнює $0,6\%$, що вказує на велику точність.

Коефіцієнти впливу факторів на показник вираховувались як коефіцієнти еластичності: $E_1 = 0,3; E_2 = 0,9; E_3 = -0,2; E_4 = 1,8; E_5 = 1$.

Отже, найбільший вплив на показник обсягу виробництва послуг має фактор x_4 – середньорічна кількість найманих працівників. Також значний вплив на показник мають фактори x_2 та x_5 – середньорічна кількість найманих працівників малих підприємств та середньомісячна заробітна плата. Фактор x_1 – інвестиції в основний капітал незначно позитивно впливає на показник, а фактор x_3 – обсяг реалізованої продукції малих підприємств має від’ємний коефіцієнт еластичності, тобто ціни на послуги не відповідають ринковим умовам.

Фактор x_1 має високу залежність від фактору x_5 (відповідний коефіцієнт кореляції дорівнює $0,95$). Отже, x_1 можна не враховувати, тоді залежність за методом найменших квадратів показника від факторів розрахована така:

$$y = 22,6 - 0,032x_2 + 0,54x_3 - 0,051x_4 + 0,0054x_5.$$

Коефіцієнт множинної детермінації дорівнює $0,99$ – високий.

Відносна стандартна похибка дорівнює $1,1\%$ – мала.

Отже, отримана залежність – придатна.

Визначена економетрична залежність показника від факторів така:

$$y = 12570 + 0,235x_1 - 121x_2 + 1,54x_3 + 0,4x_4 + 0,9x_5.$$

Коефіцієнт множинної детермінації $R^2 = 0,99$ – високий, а відносна стандартна похибка $H = 4\%$ – мала.

За видом діяльності надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту, яка виділена системою національних рахунків, аналізуються такі показники: y – фінансовий результат від звичайної діяльності підприємства, а також операції, що забезпечують або виникають від операційної діяльності до оподаткування – це сума прибутку (збитків), в млн. грн.; Z – рентабельність операційної діяльності – це відношення фінансового результату від операційної діяльності до витрат на неї, у відсотках; U – сума збитків в млн. грн.; V – кількість збиткових підприємств у відсотках за загальної кількості підприємств, які відносяться до цього виду діяльності.

Визначені показники залежать від багатьох факторів, які відносяться до цього виду діяльності: ці показники і фактори наведені в табл. 6.

Таблиця 6

Показники та фактори за видом діяльності: надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту

Позначення	Роки											
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
y	46,0	-290	75,8	-79,5	256	81,3	546	412	-1768	-3493	-2823	-3604
Z	0,5	-6,6	0,2	-1,3	0,4	0,8	1,2	2,6	-6,7	-14,5	-14,8	-14
U	191	496	332	372	316	497	579	1224	43,2	3962	3667	4399
V	37,9	38,8	38,0	35,8	36,8	35,8	35,0	34,8	41,1	41,2	45,2	42
x_1	2265	2171	3716	7054	9243	8891	3345	5506	6676	7884	7568	10442
x_2	266	300	230	291	328	431	375	525	645	640	630	600
x_3	104	104,5	101,7	106,4	107,2	114,6	166,5	112,3	130,3	125,6	130	140
x_4	15,1	16,3	17,1	17,4	20,8	20,9	24,3	29	34,6	208	270	290
x_5	45,5	47,9	48,4	48,7	47,1	46,6	45,8	45,5	44,2		8,5	7,4
x_6	0,64	0,68	0,76	1,23	1,95	1,83	2,85	4,06	5,42	4,8	5,3	10,5
x_7	1,12	1,22	1,88	2,56	3,54	5,06	7,0	9,7	12,0	10,8	13	16
x_8	0,26	0,62	0,50	0,58	1,19	1,06	1,06	1,08	1,78	2,68	1,8	2,2

Позначення для показників та факторів:

y – фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування в млн. грн.;

Z – рентабельність операційної діяльності у відсотках;

U – сума збитків в млн. грн.;

V – кількість збиткових підприємств у відсотках;

x_1 – оборотні активи в млн. грн.;

x_2 – оборотні кошти в запасах товарно-матеріальних цінностей в млн. грн.;

x_3 – індекс цін на послуги у цьому виді діяльності;

x_4 – основні засоби в млрд. грн.;

x_5 – ступінь зносу основних засобів у відсотках;

x_6 – інвестиції в основний капітал у фактичних цінах в млрд. грн.;

x_7 – обсяг реалізації послуг в млрд. грн.;

x_8 – введення в дію нових основних засобів у фактичних цінах в млрд. грн.

Залежності показників від факторів визначилися за методом найменших квадратів і економетричні моделі оцінювалися за критеріями:

R^2 – коефіцієнт множинної детермінації і H – величина відносної стандартної похибки.

Спочатку розглядалися 5 факторів: x_1, x_2, x_3, x_4, x_5 . Отримані такі результати:

$$y = 4548,7 + 0,017x_1 - 3,06x_2 + 0,135x_3 + 92,6x_4 - 113x_5, R^2 = 0,98; H = 28\%;$$

$$Z = 77,9 + 0,00051x_1 - 0,031x_2 - 0,021x_3 + 0,63x_4 - 1,7x_5, R^2 = 0,71; H = 50\%;$$

$$U = -3995 - 0,072x_1 + 2,58x_2 - 7,83x_3 + 72,13x_4 + 74x_5,$$

$$R^2 = 0,98; H = 8\%; E_1 = -1; E_2 = 24; E_3 = -24; E_4 = 38; E_5 = 90.$$

$$V = 42,2 - 0,00018x_1 - 0,005x_2 - 0,027x_3 + 0,075x_4 + 0,036x_5,$$

$$R^2 = 0,8; H = 1,6\%; E_1 = -0,02; E_2 = -0,05; E_3 = -0,08; E_4 = -0,04; E_5 = 0,05.$$

Оскільки показники y та Z трохи стабілізувалися за останні чотири роки, то економетричні залежності показника y – фінансового результату від операційної діяльності до оподаткування розраховувалися на базі 2004 – 2011 рр. від двох різних факторів.

Результати розрахунків такі:

$$y = -1297,5 + 3,165x_3 + 53,6x_4, R^2 = 0,82; H = 20\%; E_3 = 1,2; E_4 = 3,8.$$

$$y = -552,2 + 4,6x_3 + 112,7x_6, R^2 = 0,84; H = 21\%; E_3 = 1,8; E_6 = 0,9.$$

$$y = -446,8 + 4,41x_3 + 34,5x_7, R^2 = 0,7; H = 28\%; E_3 = 1,7; E_7 = 0,7.$$

$$y = -112,8 - 3,22x_4 + 31,7x_7, R^2 = 0,5; H = 38\%.$$

$$y = -2585 + 146,1x_4 - 152,9x_6, R^2 = 0,81; H = 22\%.$$

$$y = -10,6 + 260x_6 - 55,8x_7, R^2 = 0,5; H = 37\%.$$

Найкращими залежностями є перша і друга, тому що в них найбільші значення R^2 і найменші – H .

За цими залежностями вплив факторів на показник такий:

– фактор x_3 (індекс цін на послуги) позитивно впливає на величину фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування, оскільки коефіцієнт еластичності $E_3 = 1,2$ або $E_3 = 1,8$;

– фактори x_4 (основні засоби) та x_6 (інвестиції в основний капітал) позитивно впливають на показник y – величину фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування. Оскільки відповідні коефіцієнти $E_4 = 3,8$; $E_6 = 0,9$ позитивні і значні, то цей вплив є істотним.

Динаміка частки надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури і спорту у відсотках до загального обсягу, а також значення факторів за 2001 – 2011 рр. наведені в табл. 7.

Економетричне моделювання залежностей показників від факторів проводилось за методом найменших квадратів.

Результати проведених розрахунків такі:

$$y = 24,077 - 0,055x_1 + 0,0041x_2 + 0,00006x_3 - 0,00032x_4, R^2 = 0,99; H = 2\%;$$

Коефіцієнти еластичності по факторам: $E_1 = -4,3$; $E_2 = 0,45$; $E_3 = 0,01$; $E_4 = -0,13$.

$$z = 33,4 - 0,072x_1 + 0,000641x_2 - 0,00048x_3 + 0,00125x_4, R^2 = 0,98; H = 2,3\%;$$

Коефіцієнти еластичності по факторам: $E_1 = -3,4$; $E_2 = 0,04$; $E_3 = -0,05$; $E_4 = 0,3$.

Таблиця 7

Частка наданих комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури і спорту у відсотках до загального обсягу послуг

Позначення	Назва показників і факторів	Рік									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009	2010	2011
y	Обсяг реалізованих послуг	3,2	4,0	4,5	4,7	5,2	5,8	6,1	4,8	5,1	5,2
z	Обсяг послуг, реалізованих населенню	5,6	7,0	7,7	8,6	8,2	9,0	10,9	7,7	7,3	7,9

Позначення для факторів:

x_1 – кількість найманих працівників в тис. осіб;

x_2 – зарплата найманих працівників в грн.;

x_3 – введення в дію основних засобів у фактичних цінах в млн. грн.;

x_4 – інвестиції в основний капітал у фактичних цінах в млн. грн.

Оскільки коефіцієнт множинної детермінації близький до 1, а відносна стандартна похибка не перевищує 2,3%, то отримані функції придатні для використання.

Для обох функцій коефіцієнт E_1 має велике від'ємне значення, то це означає перший фактор x_1 дуже негативно впливає на обидва показника y та z . Це означає, що збільшення кількості найманих працівників x_1 призводить до значного зменшення частки обсягу послуг y і для населення z . Отже, в сфері комунальних, індивідуальних послуг, культури і спорту наймані працівники погано використовуються: для збільшення y та z потрібно значно зменшувати x_1 кількість найманих працівників за рахунок підвищення їх кваліфікації.

Для обох функцій y та z коефіцієнт еластичності E_2 є позитивним: це означає, що підвищення заробітної плати збільшує частки y та z – значення показників. Для показника y збільшення зарплати має більше значення ніж для показника z ($E_2 = 0,04$ дуже малий для показника z).

Для першої функції коефіцієнт еластичності E_3 по третьому фактору позитивний, а для другої – негативний. Але, вони дуже малі і, тому, можна вважати, що третій фактор x_3 – введення в дію основних засобів дуже мало впливає на величину показників. Це означає, що вводяться в дію малоефективні основні засоби. Потрібно впроваджувати передові інновації.

Для першої функції коефіцієнт еластичності E_4 по фактору x_4 – інвестиції від'ємний, але малий. Це означає, що на показник y збільшення інвестицій мало (хоч і негативно) впливає.

Для другої функції коефіцієнт еластичності E_4 по фактору x_4 – інвестиції – позитивний і має середнє значення. Це означає, що збільшення інвестицій позитивно впливає на показник z , тобто при збільшенні інвестицій показник частки послуг населенню z збільшується.

Залежності показників частки продукції малих підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції (у відсотках) та обсягу реалізованої продукції малих підприємств.

Для проведення досліджень введені такі позначення:

z – частка продукції малих підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції, у відсотках;

y – обсяг реалізованої продукції малих підприємств, млн. грн.;

x_1 – середня кількість найманих працівників малих підприємств, тис.;

x_2 – кількість малих підприємств, тис.;

x_3 – частка кількості малих підприємств, у відсотках;

x_4 – частка середньорічної кількості найманих працівників малих підприємств в загальній кількості, у відсотках.

Результати розрахунків такі:

$$z = 0,0004 - 5,4x_3 + 0,759484x_4$$

$$R^2 = 0,99; H = 3,3\%; y_c = 20,7; \sigma = 0,841; E_3 = -0,8; E_4 = 1,6;$$

$$y = -1,2057 - 8,5x_1 + 437,6928x_2$$

$$R^2 = 0,99; H = 7,5\%; y_c = 1497; \sigma = 138,5; E_1 = -1,9; E_2 = 2,9;$$

Аналіз цих розрахунків показує:

1. Коефіцієнт множинної детермінації $R^2 = 0,99$ дуже близький до 1, тому обидві залежності для y та z показують великий вплив сукупності факторів на показники.
2. Відносна стандартна похибка не велика. Отже отримані залежності придатні.
3. Коефіцієнти еластичності E_1 та E_3 від'ємні. Отже збільшення факторів x_1 та x_3 призводить до зменшення показників y та z .

Для збільшення обсягу реалізації продукції y потрібно зменшувати середню кількість найманих працівників, тобто замінювати їх на більш кваліфікованих.

Для збільшення частки продукції малих підприємств в житлово-комунальних послугах, діяльності культури та спорту потрібно зменшувати частки кількості малих підприємств, тобто переходити на більш прогресивні технології.

Для збільшення обсягів реалізованої продукції y і частки z потрібно збільшувати кількість малих підприємств в цій сфері діяльності і частки середньорічної кількості найманих працівників малих підприємств в загальній кількості.

На основі отриманих залежностей розрахований прогноз значень показників y та z , який наведено в табл. 9.

Таблиця 9

Прогнози показників

x_1	x_2	x_3	x_4	y	z
70	10	3,4	35	3800	10

Запропонована методика визначення залежностей показників реалізованої продукції, а також частки цієї продукції, яка викликана малими підприємствами від факторів, а також розрахунки коефіцієнтів впливу кожного фактору на кожний показник для малих підприємств, придатна для використання в практичних розрахунках.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. У відповідності до поставленої мети – дослідити економічні передумови можливостей регулювання певних чинників надання послуг розроблена система визначення і прогнозування впливу факторів на показники обсягів реалізованих і вироблених послуг та обсягів послуг населенню за видом економічної діяльності надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту. Проведено аналіз і визначено, що інвестиції, середня кількість найманих працівників малих підприємств мало впливають на показники обсягу реалізованих послуг, а фактори – інвестиції в

основний капітал, середньомісячна заробітна плата та обсяг реалізованої продукції малих підприємств – мають середній вплив на показники реалізованих і вироблених послуг. Таким чином, можна змінити значення цих факторів у напрямку збільшення обсягів реалізованих послуг в прогнозованому періоді і вплинути на процес створення послуг. Отримані прогнози значень визначених показників, які можна використати при плануванні соціально-економічного розвитку.

2. Для регулювання визначення обсягів вироблених комунальних послуг комунальними підприємствами на короткострокову перспективу удосконалено спосіб прогнозування трендів питомих ваг затрат на роботи вироблених послуг за видом економічної діяльності надання комунальних послуг. Отримані економетричні моделі для трендів за видом робіт комунальних підприємств, включаючи витрати з бюджету на благоустрій міст Бровари, Бориспіль, Біла Церква, Славутич Київської області в регіональному аспекті. На базі отриманих економетричних моделей розраховано прогнози показників питомої ваги витрат для кожного з визначених міст Київської області як регіонів.

3. Фінансові результати мають велике значення для надання послуг. Удосконалена система прогнозування і визначення впливу факторів на показники фінансового результату від звичайної діяльності, рентабельності операційної діяльності, суми збитків, кількості збиткових підприємств (у відсотках до кількості всіх підприємств), частки реалізованих послуг за видом економічної діяльності надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту. Обчислені прогнози показників та коефіцієнти еластичності, аналіз яких показав, що найбільший вплив (негативний) має кількість найманих працівників, а інші фактори незначно впливають на показники. Для зміни обсягів вироблених послуг корисно змінити кількість найманих працівників, це найбільший вплив на показник. Також розроблена така система для визначення прогнозів та впливу цих же факторів на показник частки послуг населенню. Обчислені коефіцієнти еластичності, аналіз яких показав, що найбільший вплив на показник має кількість найманих працівників. Отже, для зміни значень показників в перспективі скоріше вплинуть ті фактори, які мають більші коефіцієнти еластичності і це може забезпечити регулювання системи надання послуг.

4. Удосконалені підходи до прогнозування і визначення впливу факторів на показники прибутку та рентабельності надання комунальних і індивідуальних послуг та обсяг реалізованої продукції малих підприємств від факторів: середня кількість найманих працівників малих підприємств, кількість малих підприємств, частка середньорічної кількості найманих працівників малих підприємств в загальній кількості за видом економічної діяльності надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і

спорту. Обчислені коефіцієнти еластичності, аналіз яких показав, що середня кількість найманих працівників малих підприємств та частка кількості малих підприємств негативно впливає на обидва показники, тобто для збільшення обсягу реалізованої продукції потрібно зменшувати середню кількість найманих працівників, звільнившись від малокваліфікованих. Розраховані також прогнози значень показників. Прибуток для виду діяльності надання комунальних та індивідуальних послуг за ринкових умов повинен мати велике значення, і тому на сучасному етапі розвитку цих процесів потрібно створити систему регулювання складових, утворюючих прибуток і визначаючих рентабельність. Запропонована система показує напрямки розробки засобів регулювання обсягів реалізації послуг через зміни потрібних факторів.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Голубовський Г. П. Вплив факторів на обсяги вироблення послуг у сфері комунального та індивідуального господарства, діяльності культури та спорту./ Г. П. Голубовський; Зб. наук. праць „Формування ринкових відносин в Україні”, вип. 11. – К.: НДЕІ, 2008. – С. 154 – 157.

2. Голубовський Г. П. Вплив основних факторів на економічну ефективність надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури та спорту./ Г. П. Голубовський; Зб. наук. праць „Формування ринкових відносин в Україні”, вип. 2. – К.: НДЕІ, 2009. – С. 148 – 150.

3. Голубовський Г. П. Прогнозування обсягів послуг./ Г.П. Голубовський // Зб. наук. праць „Комунальне господарство міст”, вип. 85, ХНАГХ – К.: Техніка, 2008. – С. 401 – 406.

4. Голубовський Г. П. Вплив факторів на частку наданих комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури та спорту./ Г. П. Голубовський // Зб. наук. праць „Формування ринкових відносин в Україні”, вип. 3. – К.: НДЕІ, 2008. – С. 109 – 112.

5. Голубовський Г. П. Малі підприємства у сфері комунальних та індивідуальних послуг, діяльності культури і спорту.// Голубовський Г. П. // Зб. наук. праць «Формування ринкових відносин в Україні», вип. 7. – К.: НДЕІ, 2009. – С. 131 – 133.

Праці апробаційного характеру:

6. Голубовський Г.П. Динаміка тенденцій індексів споживчих цін і тарифів на окремі види послуг.

Тези доповіді Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні напрямки підвищення економічної ефективності реалізації інвестиційних

будівельних проектів в умовах трансформації економіки України до ринкових відносин. ХНАМГ, Харків, 2008. – С.27.

7. Голубовський Г.П. Доповідь на тему: «Напрямки розвитку регіонів Київщини». Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми та перспективи інноваційного розвитку економіки», 11 – 12 листопада 2010 р., м. Умань.

8. Голубовський Г.П. Доповідь на тему: «Напрямки розвитку Київського регіону». Науково-практична інтернет конференція «Фінансово-економічні проблеми інноваційного розвитку», 18.05.2012р., м. Умань.

АНОТАЦІЯ

Голубовський Г. П. Економіко-організаційні засади управління процесами надання комунальних та індивідуальних послуг. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

У дисертації досліджені теоретичні основи галузевого і територіального розвитку економіки України (механізми, політика, економіка та її ефективність) і, зокрема, процеси створення обсягів комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту. Для дослідження цих процесів застосовано методи економетричного моделювання з оцінкою їх адекватності за величиною коефіцієнта множинної детермінації, відносної стандартної похибки і коефіцієнтів еластичності показників по факторам. Розроблені моделі і обчислені коефіцієнти еластичності та прогнози для показників обсягів реалізованих послуг та обсягів послуг населенню в Україні та за видом діяльності комунальні та індивідуальні послуги, діяльність у сфері культури і спорту; розроблена система прогнозування і впливу факторів на показник фінансового результату від звичайної діяльності, рентабельності операційної діяльності, суми збитків, кількості збиткових підприємств, частки реалізованих послуг за видом діяльності комунальних та індивідуальних послуг, а також у сфері культури і спорту; розроблена система прогнозування і впливу факторів на показники частки продукції малих підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції малих підприємств, обчислені коефіцієнти впливу обсягів реалізації на показники комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури і спорту.

Ключові слова: комунальні послуги, економетричне моделювання, вплив факторів на показники, прогнози.

АННОТАЦИЯ

Голубовский Г. П. Экономико-организационные основы управления процессами предоставления коммунальных и индивидуальных услуг. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производственных сил и региональная экономика.

В диссертационной работе исследованы теоретические основы отраслевого и территориального развития экономики Украины (механизмы, политика, экономика, эффективность управленческих решений) и, в том числе, процессы образования услуг в целом и по виду экономики коммунальных и индивидуальных услуг, деятельности в сфере культуры и спорта. Для исследования экономической составляющей процессов подачи услуг использованы эконометрические методы, созданы экономико-математические модели зависимости показателей деятельности в отрасли от факторов с последующим определением коэффициентов эластичности и прогнозов.

Оценки адекватности модели исследуемому процессу производились по величине коэффициента множественной регрессии, относительной стандартной ошибки и экономическому смыслу (коэффициента эластичности). Разработана система определения и прогнозирования влияния факторов на показатели: объема реализованных услуг и отдельно объемов услуг населению, произведенных услуг, финансового результата обычной деятельности, рентабельности оперативной деятельности, суммы убытка, количества убыточных предприятий для видов деятельности: коммунальные и индивидуальные услуги, деятельность в сфере культуры и спорта. Разработана система прогнозирования и определения влияния факторов на показатели малых предприятий в общем объеме реализованной продукции малых предприятий и объему реализованной продукции малых предприятий от факторов: среднее количество нанимаемых работников малых предприятий, количество малых предприятий, доля среднегодового количества нанимаемых работников малых предприятий в общем для вида экономической деятельности (коммунальные и индивидуальные услуги, деятельность в сфере культуры и спорта). Получены прогнозы и коэффициенты эластичности показателей по каждому фактору.

Ключевые слова: коммунальные и индивидуальные услуги, эконометрическое моделирование, прогнозирование, влияние факторов.

ANNOTATION

Golubovsky G.P. Economic and organizational fundamentals of process management of provision municipal and individual services. – Typescript.

The thesis for a Candidate's degree of Economic Sciences, specialty 08.00.05 – Regional economy and Development of Production.

In this thesis theoretical bases of branch and territorial development of economy of Ukraine (mechanisms, a policy, economy, efficiency of administrative decisions) and, including, processes of formation of services as a whole and by the form economy of municipal and individual services, activity in culture and sports sphere are investigated. For research of an economic component of processes of giving of services are used econometric methods, economic-mathematical models of dependence of indicators of activity in branch from factors with the subsequent definition of factors of elasticity and forecasts are created. Estimations of adequacy of model to investigated process were made on size of factor of plural regress, a relative standard error and elasticity factors. The system of definition and forecasting of influence of factors for indicators is developed: volume of the realized services and separately volumes of services to the population, the made services, financial result of usual activity, profitability of operative activity, the sum of the loss, quantity of the unprofitable enterprises for activity kinds: municipal and individual services, activity in culture and sports sphere; the system of forecasting and definition of influence of factors on indicators of small enterprises in total amount of realized production of small enterprises and to volume of realized production of small enterprises from factors is developed: average quantity of employed workers of small enterprises, quantity of small enterprises, a share of mid-annual quantity of employed workers of small enterprises in general for the sake of appearances economic activities, municipal and individual services, activity in culture and sports sphere.

Keywords: utilities, econometric modeling, influence of factors on indicators, forecasts.

ГОЛУБОВСЬКИЙ ГРИГОРІЙ ПАВЛОВИЧ

**ЕКОНОМІКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ
ПРОЦЕСАМИ НАДАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ТА ІНДИВІДУАЛЬНИХ
ПОСЛУГ**

08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск:

д.т.н., проф. В.І. Торкатюк

Підп. до друку
Друк на різнографі
Зам. №

Формат 60x84 1/16
Ум. друк. арк. 0,9
Тираж 100 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4064 від 12.05.2011 р.